

ETOL RY:N KESTÄVYYSOHJELMA

-

TIIVISTELMÄ LIITTOJEN YHTEISEN OHJELMAN POHJALTA

ETOL
esittävien taiteiden oppilaitosten liitto ry

14.5.2025

1. Johdanto

Esittävien taiteiden oppilaitosten liitto ETOL ry on laatinut yhdessä **Taiteen perusopetusliiton, Kuvataidekoulujen liiton, Suomen musiikkioppilaitosten liitto SML:n, Suomen sanataideopetuksen seuran ja Suomen tanssioppilaitosten liitto STOPP ry:n** sekä **Suomen konservatorioliiton** kanssa yhteisen kestävyysohjelman.

Liitot ovat organisaatioina vaikuttavia, mutta pieniä, enintään alle kolmen henkilötyövuoden järjestöjä. ETOL ry:n henkilötyövuodet ovat vain 0,5. Yhteinen kestävyysohjelma on koottu järjestötyön näkökulmasta ja siinä tarkastellaan niin hyvää hallintoa, sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, kulttuurisen moninaisuuden edistämistä, turvallista ja terveellistä toimintaympäristöä kuin ympäristövastuuta. On tärkeää, että suunnittelussa on toimittu yhdessä, sillä taidealojen välisen yhteistyön kautta kestävä kehityksen parissa tehtävä työ voi toimia merkittävänä keinona vahvistaa taidekasvatuksen asemaa ja roolia Suomessa. Liittojen välinen yhteistyö myös varmistaa, että kestävyiden periaatteet linkittyvät koulutuspolun kaikkiin vaiheisiin. Esimerkiksi taiteen perusopetuksen oppilaista voi kasvaa tulevia ammatillisen koulutuksen opiskelijoita.

Liitoilla on keskeinen rooli taiteen perusopetuksen kentällä. Ne toimivat viestinnän, koulutuksen, sekä yhteistyön erilaisten muotojen kautta. Liittojen työskentelyllä voidaan vaikuttaa koko suomalaisen taiteen perusopetuksen kenttään, koulujen ja yksittäisten opettajien toimintaan.

Käytännön tasolla ekososiaalinen sivistystyö näkyy siis muun muassa liittojen järjestämissä koulutuksissa, kampanjoissa, tapahtumissa, vaikuttamistyössä, vastuullisina hankintoina ja yhteistyönä muiden kestävä kehityksen toimijoiden kanssa.

Tähän dokumenttiin on koottu tiivistelmä liittojen yhteisen kestävyysohjelman pohjalta, ja loppuun on koottu ETOL ry:tä koskevat ajankohtaiset tehtävät, jotka vievät liittoa kohti vastuullisempaa ja kestävämpää toimintaa.

Kestävyysohjelma mittaristoineen on työkalu, jonka avulla tavoitteiden asettaminen on helpompaa, kun askeleet kehittämisen rappusiin ovat olemassa. Samalla voidaan asettaa omia tavoitteita tulevaan toimintaan muun muassa toimintasuunnitelmien ja pitkän aikavälin strategioiden avulla. Kestävyiden tulee olla läpileikkaava teema, joka näkyy kaikessa toiminnassa sekä toimii sillanrakentajana liittojen ja jäsenoppilaitosten arjessa.

*“Maailman kaikkien maiden kestävä kehityksen työtä ohjaa vuonna 2015 YK:ssa sovittu kestävä kehityksen globaali toimintaohjelma, josta käytetään nimeä Agenda 2030. Se sisältää 17 tavoitetta, jotka maiden tulisi yhdessä saavuttaa vuoteen 2030 mennessä.”*Lähde: <https://kestavakehitys.fi/agenda-2030> (Haettu 14.2.25.) Toimintaamme voidaan peilata Agenda 2030 -tavoitteisiin. Tavoitteiden kohdat joihin toimintamme liittyy ovat 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16 ja 17.

Kestävyysohjelma ei tarkoita, että työmme on valmis. Kestävyysohjelma on alku järjestöjen oppimiselle ja kehittymiselle sekä sille, että tekemämme valinnat ovat tietoisia.

1. Vastuullisuuslupaus

ETOL ry sitoutuu noudattamaan liittojen yhteistä vastuullisuuslupaus:

“Tunnistamme vastuumme yhteisen ympäristön ja maapallomme suhteen sekä oman aikamme rajallisuuden. Olemme sitoutuneet noudattamaan Okka-säätiön kestävyys sertifikaatin prosessin aikana yhdessä luomiamme tavoitteita sekä ympäristöä koskevaa lainsäädäntöä.

Haluamme toimia vastuullisesti ja luoda parempaa tulevaisuutta sekä lisätä tulevaisuususkoa. Haluamme olla osana kestävyysmurrosta kehittämässä uusia, ekologisempia tulevaisuuden toimintamalleja taiteen perusopetuksen alalle.

Vastuullisuuslupaukseemme sisältyy henkilöstön ja jäsenyhteisöjen osallistaminen kestävyysohjelmaan sekä sen jatkuva kehittäminen. Lupauksemme ohjaa päivittäistä tekemistä ja linjaa pitkäjänteistä suunnittelua. Strategisessa suunnittelussa otamme huomioon toimintamme ympäristövaikutukset.

Toimimme verkostoissamme sillanrakentajana ja esimerkkinä jäsenjärjestöillemme sekä välillisesti että heidän henkilöstönsä kautta “tulevaisuuden vaikuttajille” eli lapsille ja nuorille. Tavoitteenamme on lisätä henkilöstömme ja jäsenyhteisöjemme henkilöstön ympäristötietoisuutta, vastuunäkökulmaa sekä kannustaa jäsenoppilaitoksia tekemään vastuullisia valintoja kanssamme.

Säännöllisen koulutustoiminnan avulla saamme jalkautettua ajankohtaista tutkittua tietoa ja lisättyä jäsenjärjestöjemme tietoisuutta uusista kestävästä kehityksen käytänteistä, toimintamalleista ja esim. materiaaleista.”*

**Lupauksen toimia ja tavoitteita pohtiessa tulee huomioida se toisiasia, että ETOL ry on yhden osa-aikaisen työntekijän työyhteisö, ja toimii hyvin pienillä resursseilla.*

3. Seuranta

Kestävyysohjelman eri osa-alueita seurataan vuosittain asteikolla:

toteutunut / ei toteutunut / tapahtunut muutos. Liittojen yhteisestä ohjelmasta löytyy tätä varten täytettävä taulukko.

Toimenpiteiden mittarit ovat:

- **Perustaso, joka tarkoittaa sitä, että toimenpide on mukana jokaisen organisaation toiminnassa**
- **Tavoitetaso, joka tarkoittaa, että toiminnassa tulee pyrkiä toteuttamaan mainittu toimenpide**
- **Uudistava taso, joka tarkoittaa edelläkävijyyttä ja johon tähdätään pitkällä aikavälillä**

Kestävyysohjelmaa tarkastellaan organisaatioissa niin strategiselta tasolta kuin toimintasuunnitelmatasolla, jolloin toimenpiteille määritellään konkreettiset tehtävät, toteutusaikataulu sekä käytettävissä olevat resurssit.

Liittojen yhteisessä kestävyysohjelmassa olevat toimenpidemittarien taulukot otetaan käyttöön ETOL ry:ssä ja niiden kautta kartoitetaan kestävyystavoitteiden tilannetta ja edistymistä.

Tarkasteltavia teemoja:

- Hyvä hallinto
- Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä kulttuurisen moninaisuuden edistäminen
- Koulutusten ja tapahtumien saavutettavuus – niiden toteutus ja resursointi
- Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö
- Ympäristövastuu

Lyhyesti:

Hyvä hallinto

Järjestö noudattaa yleisiä oikeusperiaatteita ja sen keskeisiä toimintaperiaatteita ovat yhdenvertaisuus, suhteellisuus, objektiviteetti, luottamuksensuoja sekä tarkoituksenmukaisuus. Toiminta on lainmukaista ja asiakirjat ja päätöksenteko on asianmukaisesti hoidettu.

Sukupuolten tasa-arvo ja yhdenvertaisuus sekä kulttuurisen moninaisuuden edistäminen

Toiminta edistää omalta osaltaan sukupuolten tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta sekä kulttuurista moninaisuutta järjestön arvojen ja strategioiden tukemina.

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan, että kaikki ihmiset ovat samanarvoisia riippumatta heidän sukupuolestaan, iästään, etnisestä tai kansallisesta alkuperästään, kansalaisuudestaan, kielestään, uskonnostaan ja vakaumuksestaan, mielipiteestään, vammastaan, terveydentilastaan, seksuaalisesta suuntautumisestaan tai muusta henkilöön liittyvästä syystä. (www.yhdenvertaisuus.fi)

Toimet ulottuvat koulutuksiin ja muihin tapahtumiin ja järjestöt tunnistavat yhdenvertaisuuden ja moninaisuuden edistämisen myös mm. yhteistyökumppaneiden ja työntekijöiden valinnassa. Viestintä edistää tiedon saavutettavuutta ja luo näin osallistumisen mahdollisuudet kaikille, erilaiset tiedolliset valmiudet huomioiden.

Koulutusten ja tapahtumien saavutettavuus – niiden toteutus ja resursointi tarkoittaa digitaalista, fyysistä, alueellista sekä taloudellista saavutettavuutta. Yhdenvertaisuus ja saavutettavuus huomioidaan myös koulutusten sisältöjä suunniteltaessa. Työntekijöiden yhdenvertaisuus- ja saavutettavuusosaamisen ja normikriittisen ajattelutavan kehittäminen.

Turvallinen ja terveellinen toimintaympäristö

Liitolla on käytössä turvallisemman tilan periaatteet ja ohjeet/toimintamalli epäasiallisen käytöksen ja häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja käsittelemiseksi sekä osallistujille, että työnantajan edustajalle / tapahtuman järjestäjälle.

Ympäristövastuu koostuu useista konkreettisista toimista ja niiden tunnistamisesta. Tavoitteena on vastuullisen toiminnan ja valintojen kautta ympäristövaikutusten minimointi. Tunne ja hallitse toiminnan vaikutukset ympäristöön, luontoon, ilmastoon ja ihmisten terveyteen sekä hyvinvointiin.

Mitä tämä tarkoittaa ETOL ry:lle?

Seuraavalle sivulle on koottu konkreettiset ja ajankohtaiset tehtävät viitoittamaan liiton tulevia toimia kestävyysohjelman toimeenpanemiseksi.

3. ETOL ry:n ajankohtaiset tehtävät

- ETOL ry:n ensimmäinen strategia julkaistaan syksyllä 2025 ja se on voimassa vuoteen 2030 asti. Strategiaa tarkastellaan vielä kestävyysohjelman näkökulmasta ennen sen käyttöönottoa.
- Seuraava toimintasuunnitelma laaditaan vuodelle 2026 ja se valmistuu syksyn 2025 aikana ja siihen tullaan sisällyttämään kestävyys -ja vastullisuussuunnitelmat. Kestävyysuunitelman mukaan järjestöt määrittelevät vuosittain toimintasuunnitelmissaan toimet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja niiden toteutumisen seuraamiseksi.
- Seurantataulukot käydään läpi yksitellen ja kartoitetaan, missä vaiheessa liitto on tällä hetkellä. Sovitaan jatkotoimista kartoituksen tulosten mukaisesti.
- Liiton internet-sivuja tullaan muokkaamaan paremmin jäseniään palveleviksi, sekä huomioiden saavutettavuuskriteerit. Sivuille lisätään myös ruotsin- ja englanninkielistä informaatiota.
- Vuodesta 2026 alkaen liiton jäsenkyselyssä tullaan kysymään jäseniltä heidän vastuullisuustoimistaan, sekä jäsenten kokemusta ETOL ry:n vastuullisuudesta.

